

Un liric și albumul său de „poze poetice“

Moto: „Dacă ninge, Șeherezada scapă cu viață“

Gelu Nicolae Ionescu a debutat reușit cu *Ai călătorit vreodată cu tăcerea*, obținând Premiul Opera Prima la Festivalul de Poezie „Nichita Stănescu“. La aproape un an după, liricul e gata de a reveni cu un volum – aflat încă în „manuscris“ – care o să apară curând sub titlul *5 ploii personale* (Album de poze poetice). Inițial, această nouă carte a ploieșteanului ar fi purtat titlul din moto – și eu bucuros atât să o prefățez, cât și să scriu primul despre un volum realmente senzațional (mult mai matur decât precedentul) în care autorul nu doar se recimentează, ci reușește să reconfigureze două „teme“ poetice aparent de multă vreme uzate, redundante: iarna (ninsoarea) și toamna (ploaia „bacoviană“). Este o încercare curajoasă să revii la motive ce par să nu mai spună nimic, încarcerate în versurile lui Alecsandri sau Coșbuc, ori ale simbolistilor, ori ale saizeciștilor, ori... Și totuși Ionescu vine cu ceva inedit, demonstrând că este cea mai promițătoare voce poetică masculină din orașul lui Nichita și al recent dispărutului Nino Stratan (despre vocea feminină cea mai reprezentativă, Ariadna Petri, de doar 20 de ani, am mai scris). Cartea, trecând firesc de la secțiunea zăpezilor la cea mai puțin urmărită, a iluziilor, nu este doar un anotimp al tinereții revenind la paradigma romantică, dar și o suită de tehnici care redefinesc haiku-ul, folosindu-se de „pseudo“ astfel de forme poetice, în „fantezii“ verbale scurte, de 4-5 versuri, la limita dintre catrenul în vers alb și modul aparte de versificare asiatică, și el atât de uzitat (un alt poet tânăr, foarte talentat, Marius Marian Solea, are o întreagă plachetă în care reușește și el să reinventeze noțiunea de haiku). Dar „obsesia“ principală din primul volum se păstrează și aici, deja făcând parte din universul de „ars poeticae“ al autorului: *cuvintele*, nebunia lor, dar și frumusețea, conturând un *crez artistic*. Moto-ul cărții unde poetului e o Șeherezadă care încearcă să supraviețuiască până în zori, prin panseuri și crochete originale despre iarnă, este de fapt chiar țelul poetului de a fi singular, de a spune cu vorbe în haine noi ceea ce pare că deja s-a mai spus: „singurii actori articulați care nu se supără sunt cuvintele“. Ceea ce vrea aici Gelu Nicolae Ionescu e simplu: iubirea de oameni a poetului să se transforme în iubirea de poet a oamenilor. Credo-ul său umanist vine dintr-o sensibilitate aparentă și dintr-un sentimentalism deloc desuet, dar ciudat într-o epocă violentă a pornografiilor fracturiști. Dacă motoarele se măsoară în cai-putere, „cuvintele se măsoară în suflete-putere“. Puterea cuvântului este cea a creației, implicând condiția de învingător a povestitorului doar prin arta sa: doar „dacă ninge“ (adică dacă există un timp predestinat liric!) „Șeherezada va scăpa vie“. Unele poeme par niște simple jocuri textuale, semne-copilărești a la Minulescu: „Cine a strănutat? Primăvara!“; altele aduc imagini vii, insolite: „Când ninge în Bărăgan/ cerul și pământul fac / schimb de locuri“; uneori poetul atinge inefabilul clipei eterne dintr-o răsuflare: „ninsoarea este / praful / de pe lucrurile / din rai“; altelei devine postmodern ironic, într-un fel de Geo Dumitrescu în 2006: „câinii / tăcerii lui Nae / o mușcă / pe doamna Grațela Gavrilescu / de pulpele / gândirii“ (referințele numelor sunt ale stării de grație, respectiv căutare eliadescă). Definiții superbe, revelatorii „noapte / parc-am fi în spatele / unor ochi închiși / de copil / care visează“ – dar și simplitatea lucrurilor are un efect anume în textele sale care nu plictisesc, ci adaugă

ardoare filigranelor discrepante (trecerile par uneori bruste, revenirile bombastice, dar, per total, autorului îi iese experimentul): „cel mai frumos film văzut de mine / ninsoarea“, „când ninge / toate sufletele / să ia poziția de / drepti“. Dincolo de melancoliile sale aproape de Bacovia – dar unul mizantrop de-a dreptul, în care se dau bătălii complexe, un contradictoriu, însă iubind oamenii și dragostea – poetul își păstrează umorul: „ninge / plouă / să mai ziceți / că / nu vă pică / nimic din cer“. Ionescu este un poet adevărat, asta e sigur, în ciuda inerentelor scăpări lirice de pe parcurs – nu poți cere perfecțiune de la un poet la altul, unele sunt bune, altele foarte bune – cele mai slabe sunt chiar puține, semn că autorul a lucrat minuțios pentru selecția sa la sânge. Rămânând fidel unor „caracteristici“: tăcerea, spiritul, copilăria, femeia, redescoperirea naturii etc., poetul, *sărutându-se cu realitatea*, folosește aici metamorfoza ca esență divină, trecând toate nimicurile ori înălțimile prin prisma personal-solitară și afirmând balcanic, aproape stănescian : „NU MĂ JOC CU VORBELE, CI CU SENSURILE LORI!“ (*Andrei Milca*)

Talentul înainte de toate

O vajnică reprezentantă a „noului“ val în critica și jurnalistică literară românească, care practică o critică de întâmpinare nervoasă, incisivă, arogantă, făcea recent, în „Suplimentul de cultură“, o observație pertinentă. Și anume că, dacă vrem să ținem cât de cât treaz interesul pentru lectură, atunci când scriem despre o carte la gazetă trebuie să exprimăm direct, clar, ceea ce am simțit citind-o, impresia pe care ne-a lăsat-o, eventual, adaug eu, turburarea pe care ne-a picurat-o în suflet. Nu e nimic nou aici. În mass media occidentale se practică de multă vreme o asemenea așa numită critică de întâmpinare. Și la noi, se pare, a trecut epoca sofisticărilor „savante“ și inadecvate, a „grilelor“ de lectură procustiene și anchilozante, a așa-zicând recursului la „metode critice moderne“ menite, nu o dată, a masca precaritatea gustului și lipsa talentului. Cine și-a imaginat că critica impresionistă, privită de unii cel puțin cu condescendență, dacă nu cântându-i-se chiar prohodul de către cei extaziați atunci, cu vreo trei decenii în urmă, de metode și formule la modă, va triumfa, dovedind că are viitor, cu atât mai mult cu cât este mai compatibilă cu noile tehnologii de comunicare? Consecvența unui critic impresionist ca Nicolae Manolescu, exemplară, ne apare nu doar ca o demonstrație de fidelitate față de propria vocație, ci și un pariu pe care Criticul (cu majusculă) ce debuta, de fapt – după *Literatura română de azi* scrisă în colaborare cu Dumitru Micu cu un volum intitulat *Lecturi infidele* (1965), l-a câștigat. În dialogul cu Daniel Cristea-Enache, din volumul *Sertarul Scriitorului Român* (îmi place să ortografiez cu majuscule, poate și pentru că, abreviind, ele mă duc cu gândul la Societatea Scriitorilor Români – SSR), apărut la „Polirrom“, cel care a făcut din cronică literară o adevărată instituție, o „Curte de Casație“, întrunită săptămânal, mărturisește: „Rămân ce-am fost: un impresionist. Metodele în critică vin și trec, impresiile noastre subiective se dovedesc autentice și vii. Greșite, uneori, dar adevărate. Naive, alteori, dar oneste. Prefer să „ratez“ într-o critică fără metodă decât să „câștig“ într-o metodă fără critică. Asta nu înseamnă că n-am fost ispitit și eu de teorii, de metode și chiar de mode. Există un progres al instrumentarului critic, al tehnologiei, cum se zice astăzi, pe care nu-l putem refuza. Dar, dincolo de instrumente, sunt totdeauna talentul, harul, geniul (când e!). Nathalie Sarraute deplângea faptul că Dostoievski nu poseda, în analiza psihologică, sculele „noului

roman“ francez (din anii '50-'60). Ce ridicol! Îl cred capabil pe Marin Mincu să scrie un lucru asemănător despre Thibaudet ori despre Edmund Wilson: nu tu structuralism, nu tu de-constructivism. Pe ce se bazau ei în Istoria literaturii franceze de la 1789 până în zilele noastre ori în Castelul lui Axel? Unde le era metoda?”

Fată cu mutațiile de sensibilitate, sintagmă inspirată (parafrazând lovinesciana *mutația valorilor*) pe care o folosea Gabriel Dimisianu în amplul comentariu consacrat primelor trei romane din tetralogia lui Nicolae Breban, aflată încă în plină elaborare, critica impresionistă, de gust și, implicit, de impact imediat, este mult mai suplă. Împreună cu cititorul ea modifică sau, după caz, perpetuează „canonul” subliniind (și consolidând) totodată caracterul democratic al acestuia. Inteligența și creativitatea cititorului de literatură se întâlnește și sunt stimulate de inteligența și talentul de scriitor al criticului: „Scriu despre cărți așa cum altul scrie despre amor sau despre ambiție”, îmi mărturisea, într-un interviu, regretatul Alexandru Paleologu. (*Constantin Coroiu*)

Bovarismul în opera lui Caragiale – tată și fiu*

Studiul *Bovarismul celor doi Caragiale* de Anișoara Pițu, apărut la Editura „ALFA”, Iași, pornește de la afinitatea autoarei pentru Jules de Gaultier, al cărui studiu, *Bovarismul*, l-a tradus în 1993.

Cartea își propune să ilustreze conceptul de bovarism ca fiind „puterea dată omului de a se concepe altul decât este”, fapt mărturisit de autoare în capitolul *Filosofia bovarismului*.

Concepută eseistic, lucrarea privește opera celor doi Caragiale, tatăl și fiul, sub aspecte diverse: al indivizilor, al personajelor, al copilăriei, al snobismului, al eroticii și al ființei psihologice, al politicului, al intelectualismului și al ființei sociale.

Demersul teoretic se sprijină pe exemple fericite alese din opera lui Ion Luca și Mateiu Caragiale, precum și pe cele cincisprezece texte cuprinse în *Addenda*, texte semnate de nume autoritare: Matei Călinescu, Vasile Lovinescu, Eugen Lovinescu, Eugen Ionescu; René Girard, Jules de Gaultier, Marthe Robert, Gabriel Tarde, W.M. Thackeray, Claude B. Levenson.

Cauzele bovarismului sunt considerate a-și avea rădăcinile în cunoașterea anticipată a realității, mediul social, interesul pentru o anume realitate, instinctul de conservare; bovarismul este identificat în viața reală a celor doi Caragiale (tatăl se declară rentier, nefiind; fiul este snob, preocupat de podoabe și de heraldică), în personajele pe care le concep (Cațavencu este un bovaric politic, Conu Leonida este o victimă – și câți nu-i sunt asemenea astăzi?! – a bovarismului prin credința în textul scris, în presă), în limbajul personajelor, în identificarea autorilor cu personajele create și cu virtualele personaje (cititorii).

Lucrurile acestea par, nu-i așa, cunoscute și necunoscute nouă! Cunoscute pentru că opera lui Caragiale –tatăl, mai ales, dar și a lui Caragiale –fiul, se constituie ca un soi de reper al existenței noastre spirituale de care nu putem scăpa. Necunoscute, pentru că lucrurile sunt privite din perspectiva bovarismului, perspectivă nouă. Căci, fie că e vorba de categorii umane, de femei și bărbați, de categorii sociale transfigurate artistic, de stilul scriitoricesc, filosofia bovarismului e un mod de a le explica.

De exemplu: alter-ego-ul bovaric al lui Mateiu stă sub semnul unei întrebări deschise lansate de autoare: „Nu cumva acel Aubrey de Vere este și el, la rândul lui, o ființă bovarică?” (pag. 46); personajele feminine ale lui Ion Luca Caragiale suferă de un bovarism erotic, neavând, cu excepția Ancăi din *Năpasta*, pasiuni care să declanșeze tragedii; ele greșesc, dar sunt menajate de autor, ca de altfel și personajele masculine; în cazul acestora din urmă și idealurile sunt bovarice, așa cum este „onoarea de familist” a lui Dumitrache – Titrică-Inimă-Rea.

Autor, personaj, bovarism, texte în limba franceză... Cartea se adresează deci unui public specializat!

Cartea are caracter declarat didactic, fiind informație, punct de vedere, punct de plecare și de ispitire.

Profesorii și elevii se regăsesc, bovaric, în demersul autoarei, ea însăși profesor. Astfel elevii sunt victime (!!!) ale manifestărilor unor suflete bovarice – profesorii: Marius Chicoș Rostogan își imaginează școlarii acoperiți de flori, iar pe el se vede răsplătit cu o „distincțiune” sau „decorațiune”, întocmai cum a fost apreciat și Costescu, dascălul care se vrea a fi și Rostogan.

Pentru elevii și studenții studiosi (!), curioși sau iubitori de literatură și speculație intelectuală, de amestec fin franco-balcanic, cartea *Bovarismul celor doi Caragiale* va fi o plăcută zăbavă.

Poate fi o lectură de sărbătoare a spiritului deci, dar și o lectură de toată ziua, de suetă, prin punerea sub lupă a unor aspecte picante, anecdotice, lumești legate de viața și relația tată-fiu a celor doi scriitori și prin ideea că, până la urmă, actele noastre de fiecare zi sunt... bovarice.

Răspunzând orizontului de așteptare al cititorului, cartea ilustrează aspecte ale bovarismului ca filozofie aplicabilă și la noi și bovarismul autoarei care, dacă-mi este permis să spun, demontează indirect afirmația lui Mario Vargas Llosa referitoare la faptul că Jules de Gaultier a fabricat termenul de bovarism pornind de la Flaubert și *Doamna Bovary*. (*Maricica Babiș*)

Sensul este Armonia*

Fiecare dintre noi a avut cândva sentimentul că se află într-un labirint. Labirintul acesta poate fi însăși viața, ale cărei sensuri nu se revelează întotdeauna. Ne căutăm doar pe noi și, regăsindu-ne, regăsim ceva, poate, din tainele lumii. Omul e un univers care trage sisific un alt univers: un univers ne poartă, pe altul îl purtăm cu noi. „Desenul din covor”, acela care transformă o viață într-un destin, are nevoie de timp pentru a putea fi stabilit, pentru a se clarifica. Putem da un sens sau altul rătăcirii noastre prin labirint, căutării noastre. Pentru unii, sensul vieții este aflarea fericirii, pentru alții lumina, iubirea, adevărul, cunoașterea, plăcerea, absolutul.

Pentru Ioan Gyuri Pascu, sensul este *Armonia*, ceea ce-mi cheamă în minte, reflex al memoriei mele intelectuale, credința orientală în echilibrul realizat prin armonizarea principiului *yin și yang*. Armonia este, desigur, o condiție a păstrării paradisului terestru, marcat de degradare, așa cum au clamat poeții și filozofii secolului al XX-lea, dar, mai ales, o condiție a păstrării propriului paradis – lumea sufletului nostru.

Descopăr în Ioan Gyuri Pascu o ipostază necunoscută, virtuală, oarecum de presupus la un filolog – cea a poetului, și descoperirea produce o bucurie comparabilă cu aceea resimțită, poate, de descoperitorii unui nou teritoriu. Este

* Anișoara Pițu, *Bovarismul celor doi Caragiale*, Editura „Alfa”, Iași, 2005

* Ioan Gyuri Pascu, *În căutarea armoniei*, Editura „Cartea Daath”, Publishing House, București, 2005

mereu o bucurie să descoperi frumusețea. Cartea nu te face deloc să trăiești cu sentimentul greu că ți-ai pierdut timpul. L-ai câștigat, oferind sufletului bucuria unei revelații.

Scrisul păstrează, reține ceea ce este esențial într-o ființă. Darurile poetului se adresează inimii, înțelegerii, spiritualității noastre: „Dăruind vei învăța să mulțumești, // Mulțumind vei învăța să primești. // Generozitatea nu se măsoară în bunuri, ci în fapte. Nu alege ținta generozității tale, căci atunci se cheamă că acționezi din interes. // Generozitatea aduce bogăție spirituală. Bogăția materială întunecă mintea și barează drumul spre inimă, care este cetatea generozității. Dăruiește din inimă și vei primi din inimă“.

Definițiile sunt probe personale nu de a clarifica, de a elucida un adevăr, o situație, o întâmplare, ci de a se clarifica, de a proiecta în necunoscutul ce ne înconjoară un înțeles, înțelesul meu, acel înțeles care să-mi aproprie lumea, care să mi-o asume prin consonanță și empatie: „Inima este un depozit al iubirii infinite. / Trupul e risipitorul ei. / Nu căuta iubirea în afara ta, căci nu vei afla decât deșertul arzător al amăgirilor și al dorințelor“.

Lecția iubirii echivalează cu revelația libertății. Nu există o formă de libertate mai personală și mai productivă pentru spirit decât iubirea, acea iubire care dezmargineste și dă omului sentimentul plener al înălțării, al plenitudinii, al unei bucurii existențiale care vindecă de neîmpliniri și obsesii, deangoase, de spaime: „Îndrăgostirea apare și dispare. Iubirea este. / Îndrăgostirea înseamnă robie. Iubirea înseamnă libertate“. Nuanțările de finețe ale poetului-cugetător Pascu pun iubirea în lumina revelației spirituale, prin sugestia dihotomiei lui Ortega y Gasset între *iubirea curtenească* și *iubirea corporalistă*. El este adevăratul alchimist care „transformă plumbul greu al dorințelor și argintul viu al minții în aurul înțelepciunii, trecându-le prin focul purificator al iubirii“, convins de supremația, în ordine ontologică și afectivă, a iubirii, sentiment greu a cărui descoperire poate echivala cu o descoperire a universului propriu.

Aforismele în ritmuri lirice pot fi grupate tematic, unele într-o bipolaritate ce poartă și imaginația, și spiritul în labirintul metaforelor, relevând înclinația poetului spre reflexivitate, spre descifrări ale runelor încifrate ale lumii: iubire-ură, vis-realitate, trufie-umilintă, meschinărie-generozitate, cinste, sinceritate, singurătate, spațiu și timp, adevăr-minciună, cuvânt-necuvânt, formă-fond, om-Dumnezeu, credință-necredință, spirit-materie, spiritualitate-nonspiritualitate: „Dacă mintea ta a tăcut o azi o secundă mai mult decât ieri, poți spune că ai evoluat enorm“ sau „Mintea separă, inima unește“ sau „Iluzia este materialul didactic pe care Dumnezeu ni l-a dat pentru a învăța ce este adevărul“.

Obiectul reflecției poetului este chiar lumea în multiplicitatea aspectelor sale contradictorii sau line, acceptate sau neacceptate, admise sau neadmise, întrevăzute sau neîntrevăzute. Rod al experienței, al sensibilității, aforismele cu lirismul lor inefabil sunt un fel de *îndreptar*, de călăuză, nu a poetului pentru alții, ci a poetului pentru sine în efortul de a se descoperi, de a se regăsi în dimensiuni abia bănuite. Necunoscutul propriei ființe este o continuă provocare.

Ioan Gyuri Pascu știe să stoarcă de sensuri un cuvânt, repetarea nu este supărătoare, nu devine banal truism, pentru că, de fiecare dată, cuvântul capătă un alt sens sau și-l accentuează pe acela abia mijit anterior: „Adevărul adevărat se află la capătul tuturor lucrurilor adevărate“.

Cu ritm și cadențe de poezie, un amplu aforism despre singurătate – „Ce paradox! Deși singurătatea nu există cu adevărat, cu toții ne plângem de ea sau, în funcție de stare, o căutăm. // În singurătate omul se descoperă pe sine și îi descoperă pe ceilalți. // În singurătate auzi și vezi tot ceea ce

altfel nu poți auzi și vedea. // În singurătate înveți rugăciunea și meditația care îți arată că ea, singurătatea, nu există. // În lume nu există singurătatea. Doar separarea care șoptește acest cuvânt. Adevărata singurătate e apanajul lui Dumnezeu“ – revelează paradoxal, o șansă – șansa omului de a fi omologul lui Dumnezeu și de a avea dreptul la creație. Predispoziția spiritului nu e spre lamentație, spre tristețe jălănică, eul nu-și plânge de milă, căci singurătatea provoacă întoarcerea sinelui spre sine, spre profunzimile sau abisurile ființei sale.

Urmărind să evedențieze paradoxurile lumii, poetul ajunge, în acorduri nichitastănesciene, la revelația propriilor paradoxuri – acela de a proiecta ilimitatul aspirațiilor în limitele condiției umane: „Spațiul și timpul sunt elementele ce definesc forma. Fondul e în spirit, care, din generozitate, cuprinde și forma. // Omul nu are niciodată suficient spațiu și suficient timp pentru că, în esență, el este de dincolo de spațiu și timp. // Spațiul și timpul sunt locul geometric de odihnă a infinitului. // Ce paradox! Omul vrea să urce într-un spațiu în care, de fapt, a coborât!“ sau „Spațiul și timpul sunt elementele care deosebesc micul infinit, care este omul, de marele infinit, care este Dumnezeu. Fără ele, micul infinit ar fi una cu marele infinit, care, oricum cuprinde mica infinitate a sumei micilor infinități manifestate și încă totalitatea infinităților nemanifestate, și chiar mai mult decât atât“.

Lumea, așa cum se revelează în această carte, este lumea așa cum o vede poetul Ioan Gyuri Pascu – o lume labirintică, în care omul e obligat să-și afle rostul și să dea un sens rătăcirii sale, o rătăcire *înainte*, soresciană, o rătăcire eliadescă *în trecut*.

„– Care-i calea cea mai bună către iluminare? întrebă discipolul.

– Asta pe care te afli, îi răspunse Maestrul.

– Dar eu nu fac altceva decât să dau dintr-o neîmplinire în alta.

– Foarte bine.

– Păi, atunci, cum voi afla iluminarea?

– Iubindu-ți neîmplinirile.

– Cum să-mi iubesc neîmplinirile?

– Cu inima, fiule.

– Și cu mintea, ce să fac?

– Cu mintea caută-ți inima“.

sau: „Căutându-te pe tine cel adevărat, vei pași pe Calea Străjuită de Îngeri. Cel ce a găsit adevărata libertate, a devenit, la rândul-i, Înger“.

Marile teme sunt iubirea, creația, familia, sentimentele și din ele Ioan Gyuri Pascu face spectacolul inteligenței, al sensibilității și al talentului său. Așa cum se definește în această carte, „floare a sufletului său“, cum ar spune Nicolae Iorga, poetul este *omul-orchestră*, acel om care supravițuiește, „vrem, nu vrem, știm, nu știm“, în fiecare. Proiectând propriul sens în neînțeleșul, în necunoscutul lumii celei aievea, lumea devine mai frumoasă și mai bogată cu un sens – sensul artistului Ioan Gyuri Pascu. Astfel, cartea sa devine *anamnesis*, o memorare a unui necunoscut al ființei revelat în propriul câmp de referință și de sensibilitate. (*Ana Dobrea*)

În lumina eternă a frumuseții*

A te obișnui în existență cu minime ignorări și ignoranțe poate echivala cu un deziderat și cu un ideal. Între aceste extreme, deziderat și ideal, pe care aspirația spre perfecțiune

* Daniela Marin, *Eternul exercițiu*, Editura „Cartea Daath“, București, 2004

le clamează, încap îndoielile, incertitudinile, angoasele, căutările, regăsirile sinelui cu sine. Permanent, ceva se pierde pentru a fi regăsit sub o altă formă, într-o altă *întâmplare* – a ființei, a aventurii, a inițierii. Niciodată, cum spune Picasso, nu încetezi să cauți, pentru că niciodată nu găsești ceea ce cauți.

Repetăm prin noi înșine o aventură a conștiinței, o aventură a cunoașterii, repetăm prin noi înșine și pe cont propriu povestea umanității. Un *exercițiu etern* ne poartă pe drumurile vieții și același *etern exercițiu* ne familiarizează ca să ne integreze în ritmurile cosmosului, ale *tineretii fără bătrânețe și ale vieții fără de moarte*.

Structurile imaginarului sunt asimilate și integrate structuri individualității omenesti printr-o repetiție permanentă care apropie omul de marile taine. A observa viața din perspectiva acestei repetiții eterne, ciclice înseamnă a privi viața din perspectiva permanenței. Hegelian, ciclurile existenței presupun o îndepărtare, apoi o întoarcere în acel *punctum saliens* din care începe aventura ființei. Nimic nou nu e sub soare; toți repetăm o poveste petrecută cândva, reluată cu alți actori, cu alți regizori. Refacem această lume prin cuvânt, prin propriile noastre experiențe, prin propriile noastre dureri. În fiecare clipă, ceva moare, ceva renaște în ființa noastră. Sensul vieții e căutarea sinelui: „Îți trebuie un exercițiu,/ o repetiție în toate,/ dar mai ales în suferință,/ în nașterea prin mâini,/ în existența cuvintelor în vârful degetelor/ sau a sentimentelor în mijlocul palmelor./ Îți trebuie o repetiție/ pentru-a muri/ și-a învia“ (*Eternul exercițiu*).

Poezia căutării are în lirica Danielei Marin din volumul *Eternul exercițiu*, apărut în 2004 la Editura „Cartea Daarth“, un dramatism sugerat, nu clamat până la umilință, nu exhibit cu plăcerea indiscretă a cabotinelui care se joacă pe sine închipuindu-și/atribuindu-și roluri pe care n-ar putea niciodată să le poarte. Sensul acestei căutări include, deopotrivă, văzutul și nevăzutul, ființa și neființa, perceptibilul și imperceptibilul, extreme și alternative între care evoluează spiritul însetat de completitudine. Iubirea intră în plămădirea acestor aspirații ca ordonator, un *axis mundi* în ordine spirituală, în jurul căruia se poate clădi o *existentă*, care să includă transcendentul și contingentul: „Mi-au trebuit multe clipe de neființă lângă tine/ ca să ajung acolo/ unde te pot avea/ fără să fii“.

Relația cu timpul nu este, neapărat, privilegiată. Eul se fixează în timp, condiția umană e limitată de timp, dar drama sau tragedia nu e dată de timp, ci de modul fraudulos, meschin sau nedemn de a-l pe-trece, de a-l consuma, de a-l anihila printr-o trăire de bolovan: „Ai trăit vreodată senzația de bolovan în mijlocul drumului?/ Peste toate a coborât întunericul, numai peste strălucirea ta pentru ceilalți, nu./ Pe mine mă ține deoparte./ Eu stau sub noaptea neagră în care m-ai înconjurat/ sperând ca măcar luna să răsară din pieptul meu,/ spre tine, plină să lucească/ trezindu-te din somn“ (*Bolovan*).

Revelația frumuseților, a înțeleșurilor lumii răspătește eul de neșansă sau de suferință. Nimic nu poate concura această descoperire, singura capabilă să redea omului măreția pierdută: „Dar înainte de asta/ rupe-te,/ sfărâmă-te,/ zdrobește-te/ din chin,/ din durere,/ tristețe/ și-amar/ iar trăiește-te./ Și-apoi,/ împăcat,/ cere-ți iertare și zboară“.

Poezia feminității nu trăiește doar din cântarea cântărilor, căutarea iubirii, a masculinității, a vitalității. Uneori, lirismul, rânit de dizarmonii, degradări, de degenerescențe, tinde spre satiră și persiflare. Modernitatea a ucis feminitatea. Permanentele exhibiții ale trupului au spulberat și neantizat frumusețile sufletului: „Și zici că te-ai săturat/ că vrei nou/ visceral/ împrăștiat pe pereți/ tipând prin radiouri/ zbatându-

se-n ecrane/ femeia modernă călare pe cai/ sub streasină așteptând/ cu gura deschisă/ picătura de ploaie/ femeia puternică și singură/ izbăvitoare printre toate buzunarele tale/ femeia afiș, / reportaj,/ femeia scândură,/ femeia plastifiată/ care nu te-ntreabă niciodată/ ce s-a întâmplat cu iubirea voastră./ Cred c-am văzut una mai încolo,/ uită-te mai bine,/ mai departe,/ mai departe...“ (*Ce vrei tu*).

Femeie și bărbat alcătuiesc un cuplu, care în armonie și iubire, refac lumea, închizând și deschizând un ciclu al vieții, consumând toate cantitățile de energie ale ființei: „Mă locuiam plăcut impresionată chiar și de trupul meu ciumpăvit/ pe deasupra căruia pielea întinsă/-până când praf s-a făcut-/ acoperirea copilul nostru“ (*Cumva din pasiune*) sau: „Iubirea mea clipește, știi?/ Îmi face semne discrete,/ și-apoi,/ deodată/ dă năvală/ făcându-mi inima să se dea de toți pereții trupului“ (*Ochiul inimii*).

Comunicarea prin empatie și iubire e o cale de regăsire a armoniei, de refacere a unității pierdute a cuplului primordial: „Dacă-mi dai zâmbetul tău înapoi,/ dacă-mi dai strălucirea aceea a ochilor tăi/ în ochii mei oglindindu-se,/ am să-ți scriu poeme/ pe care tu să le-nrămezi/ și să le agăți pe pereții sufletului tău“. Într-o regresivă, refăcând un mit personal, bărbatul și femeia pot, prin iubire, să redimensioneze lumea, proiectând și dând vieții sensul lor, semnificațiile lor: „Am refăcut drumul până în grădina Edenului/ ținându-ne de mână în fața copacului plin de mere aurii/ și ne-am oprit o clipă./ Apoi am luat-o la dreapta întorcându-ne în iluzia izvorâtă din păcat“ (*Regăsire*). Nunta capătă conotații mitice: „Ne-am cununat în bisericuța din ceruri“ (*Regăsire*).

Canalele de transmisie a sentimentelor nu se epuizează niciodată. Trebuie doar să luăm seamă unul de celălalt: „Cum să nu simți nimic/ când tocmai am tăiat cordonul ombilical/ prin care puteam să rădem,/ să ne pese,/ să ne doară/ unul de altul?“. Așteptarea clipei de grație, a împlinirii prin armonizarea contrariilor într-o mare iubire izbăvește și înveșnicește sufletul. Iubirea este, cum o spune tulburător V. Voiculescu, „singura vecie dată nouă“. O așteptăm într-un trecut al ființei pentru a o transforma într-un prezent al spiritului: „te-am așteptat la pândă/ ca o vulpe cu ochii sticlind spre puil de găină/ ascultând fiecare zgomot al străzii/ doar-doar îți voi auzi pașii// te-am înobilat...//cu grijă ți-am așteptat glasul,/ ca o mamă pierdută prin mine, femeie căutându-și tatăl// și, când ai venit, ai călcat direct pe aorta mea,/ apoi pe inima mea toată,/ împrăștiat totul în jur/ cu sângele meu prea mult“ (*te-am așteptat*). Regăsirea apropie de absolut, de Dumnezeu. Căutarea a avut sens: „Când s-au întâlnit gândurile noastre/ rotitoare în infinit/ coloană de lumină s-antrupat/ țâșnind înspre înaltul cerului/ și Dumnezeu a zâmbit“ (*Regăsire*).

Reluând și repetând o istorie, un mit, o legendă – existența se revelează. Strigătul eului e un fel de *Evrika!*, semn al bucuriei și al revelației: „Din nou// Descendentul drum/ Din arbori/ Din flori/ Din mame și surori/ Din nou, / din nou// Eu strig“ (*Din nou*). Risipirea în lume este victoria eului: „ar fi trebuit să fii peste tot și niciunde/ în preajma ta și mai departe/ în tine plimbându-mă agale/ ori doar înnebunită de pasiunea de a fi aici,/ în afara ta,/ în jungla bezmetică a nimicului“.

Pierzând *ceva*, regăsim *altceva* care să ne definească și să dea sens existenței noastre celei de toate zilele, eul poate accede la structuri mentale superioare care să-l absolve de nimicnicio și neîmplinire: „Câtă boală se adună în jurul sentimentului!// Și câtă lumină se ridică din sfârtecarea sufletului/ pentru ca,/ apoi,/ să se pogoare peste trup!“

Asociind imaginile plastice ale pictoriței Uca Maria Iov, poezia se explicitează printr-un suport al imaginii plastice. Cuvântul întemeietor are, însă, forță pentru a străpunge

înțeleșurile, chiar și atunci când, ludic, poeta se joacă, reinventând, nichitastănescian, gramatica: „Nu pot să mă întorc fără să nu mă întorc pe dos/ fără să dureze împart./ fără să zâmbete sparg./ fără să degete smulg./ fără să trupuri căzând în hăuri de sentimente“ (*Nu pot*).

În ciuda unor neizbâzni, a unor versuri inegale, poeta Daniela Marin încântă prin modul în care redescoperă lirismul și, înobilând imagini, sentimente, gânduri, dându-le forma *cuvintelor potrivite*, reșază poezia în lumina eternă a exercițiului frumuseții. (*Ana Dobre*)

Premiile Societății Umoristice „Păcală” și ale revistei „Harababura” – 2005

Ca în fiecare an, sub deviza „Ridendo castigat mores” (*Îndreaptă moravurile râzând*), societatea și revista gândite de maestrul comediei cinematografice românești, Geo Saizescu, și-au ales premianții pentru anul care a trecut. Menționând că „Harababura” este o revistă de haz „interNAȚIONAL” lunară, editată de Societatea Umoristică „Păcală”, în care apar semnături prestigioase (Călin Căliman, Eusebiu Ștefănescu, Nicolae Corbeanu, Al. G. Croitoru), să notăm câțiva dintre ultimii premianți recunoscuți de regizorul Saizescu (inițiatorul acestei Gale), care a revenit la rândul-i, după un deceniu de tăcere, cu un *Păcală se întoarce*, în care apare și „primul” erou popular, Sebastian Papaiani. Romulus Vulpescu a primit trofeul „Tudor Arghezi” pentru întreaga sa carieră, de înaltă ținută culturală, pe lângă poezie, teatru, proză el fiind și unul dintre cei mai importanți traducători ai noștri, talmăcind și din spiritul umoristic universal.

Grigore Vieru, poetul din Republica Moldova, prozatorul Marius Tupan, dramaturgul Horia Gârbea, poetul George Stanca sau caricaturistul Ștefan Popa Popa’s sunt alți laureați pentru 2005.

Octavian Sava, Dan Mihăescu și G. Grigore Pop au fost premiați la 50 de ani de existență a Televiziunii Naționale. Milan Coșoveanu (Bulgaria) și Pavel Gătăianțu (Serbia) sunt alți temerari care au impus o punte între țări vecine și prietene cu România. Marius Tucă a fost recompensat pentru al său „Show”, Viorel Cacoveanu pentru „bonomia ardelenescă”, iar Temistocle Popa pentru inconfundabilele sale compoziții de muzică ușoară. Nimeni nu a uitat că există și menestrelul Tudor Gheorghe – spiritul Olteniei prin excelență.

Dacă „intratul” în Guinness Book Popa’s a obținut Premiul „Neagu Rădulescu”, Ernest Maftei l-a câștigat, pentru longeviva sa carieră dedicată filmului, pe cel intitulat – după cel mai important comic român – „Grigore Vasiliu Birlic”, Premiul „In Memoriam” i-a fost acordat graficianului Pompiliu Dumitrescu. Actorii Jean Constantin, Gheorghe Dinică sau Emilia Popescu au primit alte distincții din partea organizatorilor, ce au propus un spectacol sub semnul lui Păcală (adică al *umorului*, pentru că, pe lângă diplome, participanții au fost și remunerați – deci n-a fost chiar o... păcăleală!).

Este important că uneori ne recunoaștem și apreciem valorile după cum merită și îi amintim *nu* doar în Marea Trecere, cum s-a întâmplat cu Gică Petrescu sau Laura Stoica și alții, ci ne bucurăm de ei și în timpul efemerei lor existențe de artiști. Într-o lume ridicolă și invidioasă, e necesar să avem și astfel de momente de prețuire pentru modelele noastre contemporane. Și poate prin hazul de bună calitate (nu cel kitchos – vulgar promovat în mass media) vom reuși, dacă nu să îndreptăm tarele tranziției, măcar să o facem să pară mai ușoară... (*Andrei Milca*)

Ionel Brandrabur

VOLUPTATEA DE A SCRIE

Celebrul fizician Isaac Newton a descoperit principiile matematice ale filosofiei naturale gândindu-se zi și noapte la ele. Întrebat cum de nu s-a căsătorit până la șaiszeci de ani, a răspuns simplu: „N-am avut timp să mă gândesc și la asta”. În literatură, șirul scriitorilor care n-au avut timp să se gândească „și la asta” este lung: Horațiu, Leopardi, Gogol, Hölderlin, Flaubert, Baudelaire, Eminescu. Și încă mulți alții cărora nu le-a fost sortit să cunoască fericirea căldută a vieții conjugale.

* * *

Dacă ești talentat, ambițios și vrei să pătrunzi cât mai departe în lume, căznește-te să dai o carte mare: este imposibil să străbați oceanul într-o firavă coajă de nucă.

* * *

Pentru scriitorul în viață pledează șarmul său, eleganța, dinamismul, tactul social, prietenii conjuncturale, uneori și cumsecădenia; dar pentru scriitorul plecat în altă lume, toate acestea s-au stins și nu mai pledează decât valoarea cărților pe care le-a lăsat în urmă.

* * *

De mii de ani scriitorii, filosofii și sacerdoții împrăștie înțelepciune, dar instinctele gloatei nu s-au schimbat, căci răutatea și cruzimea au rămas aceleași ca în preistorie. De ce ne-am mira? De miliarde de ani stelele revarsă neconținut lumină și, cu toate astea, în cosmos bezna este atotstăpânitoare.

* * *

Fără un interes real pentru cultură, un om este o gură și un colon, nu și un creier.

* * *

Nu e de ajuns să fii scriitor de geniu și să îmbătrânești celebru, binecunoscut pe toate meridianele, pentru a exulta: îți mai trebuie sănătate și, la fel de mult, înțelepciunea de a te bucura de toate câte ți-au fost hărăzite de destin. În plină glorie, Tolstoi era nefericit, Balzac bolnav de inimă, Beckett decrepit, Nichita Stănescu alcoolic, iar Hemingway și Kawabata doi laureați ai premiului Nobel, s-au sinucis.

* * *

Totul, cu un mic efort, poate fi spus clar. Obscuritatea la un autor nu face decât să trădeze lenea de gândire și de execuție.

* * *

Inima insașiabilă a omului tânjește mereu după alte și alte bucurii și plăceri. Numai sihastrul se mulțumește cu extazul din orele de rugăciune. Cât privește pe scriitor, poet în versuri sau în proză, el nu cunoaște o voluptate mai mare decât scrisul, forma lui proprie de a-și înălța sufletul și a se ruga.

* * *

Scriem dintr-o nevoie care ne depășește, dintr-un impuls care vine de foarte departe, de la strămoși. Talentul este o moștenire, o înzestrare, o robie. În esență, nu ne aparținem: națiunea trăiește și se exprimă prin noi.